

ANMELDELSER.

R. HÖRRING: FUGLE. ANDEFUGLE OG HØNSEFUGLE. MED 82 AFBILDNINGER. (I SERIEN »DANMARKS FAUNA«. ILLUSTREREDE HAANDBØGER OVER DEN DANSKE DYREVERDEN. MED STATSUNDERSTØTTELSE UDGIVNE AF DANSK NATURHISTORISK FORENING.)

(Gads Forlag, København, 1919, 238 S. Pr. 5 Kr.)

»Jeg gik glad hjem fra min Boghandler med Hörrings »Fugle« i Lommen, men stor var min Skuffelse, da jeg saa, at den kun omhandlede Ænder og Høns,« skriver en Mand til mig; ja, den Skuffelse har vi alle maattet døje, men ellers har de, der overhovedet interesserer sig noget for Fugle her i Landet, kun Grund til at være glade over, at der nu er begyndt paa Udgivelsen af en paalidelig og oplysende, let haandterlig Haandbog i den danske Fuglefauna. I det Ydre tager Bogen sig med sit lille Format og i det for hele Rækken af Naturhistorisk Forenings Bøger fælles Omslag lidet anselig ud, men dens næsten halvtredie Hundrede tættrykte Sider giver en ypperlig Vejledning til at lære de Fugle at kende, som behandles.

De første 73 Sider omhandler Fuglenes Anatomi i Almindelighed (med en Del Afbildninger), desuden Hovedtrækkene af deres Biologi: Yngleforhold (herunder Parring, Redebygning, Æg, Rugning), Flugt, Træk o. s. v., og herom gives saa fyldig Besked, som kan ventes, og som behøves, for overhovedet med Udbytte at give sig af med Fugle. Resten af Bogen optages af den specielle Omtale af Ande- og Hønsfuglene. Ordningen er i Hovedtrækkene saaledes, som det er almindeligt i Haandbøger af den Art; først en Omtale af Familierne og Underfamilierne, dernæst en nærmere Karakteristik af Slægten, hvortil slutter sig en kort Oversigt over de til den hørende Arter med Artsmærke. For hver Art findes opført det i »Winges Liste« brugte danske Navn med de almindeligste Folknavne, det systematiske Navn med de vigtigste Synonymer, desuden det norske, svenske, tyske og engelske Navn; derefter følger en særdeles fyldig Beskrivelse af Fuglene i samtlige Dragter, og herpaa er Hovedvægten lagt overensstemmende med det Princip, som gælder for hele Værket »Danmarks Fauna«; men heldigvis er der ogsaa blevet Plads til ret indgaaende Omtale af Fuglenes Udbredning saavel i det hele som indenfor Danmarks Grænser og en kort Skildring af deres Livsforhold. Til hver Art findes Illustration, for Andefuglenes Vedkommende væsentlig Gengivelser efter Cordeaux: British Birds, Vol. IV, Order Anseres; for Hønsfuglenes efter Tegetmeier: *ibid.*, Vol. V, Order Gallinae. Billederne fremtræder særdeles klart og anskueliggør Fuglenes Udseende, saa godt dette kan lade sig gøre uden Farver. I Navnefortegnelsen, som slutter Bogen, er ogsaa optaget de udenlandske Navne, hvilket maa anses for at være meget praktisk, idet en Udlænding herved hurtigt kan finde sig til Rette i den.

Hele Bogens Anlæg er saaledes, at den bør finde Vej ikke blot

til alle, der i nogen Grad giver sig af med Studiet af Fugle, men til langt videre Kredse; til den, der paa sin Morgenvandring passerer Sortedamssøens rige Fugleliv og glæder sig over det, til Landmanden, der har nogle Ænder ynglende i sin Mose, til Fiskeren, der paa Havet ser Dykændernes Skarer. Det er et meget stort og særdeles omhyggeligt Arbejde, der ligger til Grund for Bogen, og man maa haabe, at Fortsættelsen snart vil følge.

O. H.

FUGLELIV I RIBES OMEGN. AF HALFDAN LANGE.

(F. V. Backhausens Bogtrykkeri, Viborg. 160 S. Pr. 2 Kr.)

Man glædes, hver Gang man hører om et nyt Stykke Land beskrevet i ornithologisk Henseende; derfor tager man ogsaa med Interesse fat paa Læsningen af Halfdan Langes Beskrivelse af Fuglelivet i og omkring Ribe. Tidligere var man vel ikke saa kritisk overfor disse Lokalfaunaer, som man nu er; der var ikke saa mange af dem dengang. Om denne gælder det, at der baade er meget godt og en Del mindre godt at sige om den. Man glædes over Forf.'s umiddelbare Naturbevejstring, der mange Steder i Bogen giver sig smukke Udtryk, selv om han ogsaa nu og da henrives til Betragtninger, der, selv om de er sande og nok saa smukke, ikke hører hjemme i et ornithologisk Arbejde; jeg tænker f. Eks. paa de religiøse Betragtninger Pag. 22.

Forf. skildrer meget interessant forskellige Fugles Liv, f. Eks. er Beskrivelsen af Kærhøgene af Betydning. Men netop fordi Forf. virkelig evner at skildre, hvad han har set, savner man Bogen igennem, at han ikke har mere af egne Iagttagelser. Der er taget alt for meget med fra gamle Værker; det kan paa en Maade være priseligt at faa de spredte Iagttagelser samlet, men naar disse alligevel er tilgængelige andetsteds, kniber det at holde Interessen derfor vaagen hele Tiden. Der er adskillige Ting i Bogen, der kan virke vildledende paa ikke kritiske Læsere; naar der f. Eks. Pag. 18 staar om Rødhalsset Gaas (*Anser ruficollis*): »Ses hvert Foraar i smaa Flokke mellem Allerup og Udløbet af Riber Aa. Kun eengang har jeg været saa heldig at skyde den (Teilmann 1823).« savner man en Tilføjelse fra Forf.'s egen Haand; man kunde jo ellers tro, at Forholdene nu, 100 Aar senere, var de samme, og det er vel næppe Meningen! Vendinger som »Tranerne har jeg aldrig hørt om undtagen fra Vardegnen«, »Stor Regnspøve skal have ynglet ved Varming i Engene der,« »Sildemaage (*Larus fuscus*). Teilmann kalder den Torske- maage.«, er altfor intetsigende eller usikre, til at de burde være taget med. Lokalfaunaer skal netop have deres Styrke i at give et pinlig nøjagtigt Billede af den nuværende Fuglefauna. Pag. 54 benægter Forf., at Rørdrummen endnu yngler her i Landet, hvad dog vist ikke er rigtigt, heldigvis. Endelig skal det bemærkes, at det er almindelig Sædvane, naar man citerer fra andres Arbejder, at man

da nævner Forfatternavn, og ikke f. Eks. nøjes med at oplyse, fra hvilket Tidsskrift det er taget.

Med disse kritiske Bemærkninger er det imidlertid ingenlunde Hensigten at fraraade Fuglevenner at anskaffe Bogen; der er tværtimod yderst læseværdige Stykker deri, og den kan trygt anbefales til Studium. Bogen fremtræder i et meget nydeligt Udstyr med Omslagstegning af Kunstmaler Peter Skovgaard, og den er udstyret med gode fotografiske Gengivelser af karakteristiske Egne fra de omtalte Steder. Prisen maa siges at være overordentlig beskedent.

S. M. S.

R. NILSSON: FÖRTECKNING ÖVER SVERIGES ORNITHOLOGISKA LITTERATUR RÖRANDE SVENSKA FÄGELFAUNAN.

(C. W. K. Gleerup, Lund, 1920. Pr. 9 Kr. 75 Ø.)

For enhver, der har nogen Interesse for svensk Ornithologi, vil R. Nilssons Arbejde være uundværligt; her er med stor Omhu samlet paa en overskuelig og fyldestgørende Maade hele Sveriges righoldige, ornithologiske Litteratur. De første 88 Sider indtages af en Fortegnelse over ornithologiske Arbejder, ordnede efter Forfatternavnene; derpaa følger en Liste over, hvad de forskellige naturhistoriske og Jagttidsskrifter indeholder af Ornithologi i hver Aargang. Paa Bogens sidste 50 Sider findes endelig de forskellige Arbejder, ordnede efter Indhold med Overskrifter som: Lokalfauner, Biologi, Anatomi, Monografier o. s. v.

Bogen kan paa det bedste anbefales danske Ornithologer, der har Lyst til at gøre sig bekendt med svensk Litteratur paa dette Omraade.

O. H.

ZEITSCHRIFT FÜR VOGELSCHUTZ UND ANDERE GEBIETE DES NATURSCHUTZES.

Mitteilungen des Bundes für Vogelschutz (Stuttgart). Udg. af Herman Helfer. Aarg. I, Hæfte 1.

ORNITHOLOGISCHE MONATSSCHRIFT.

Herausgegeben vom Deutschen Vereine zum Schutze der Vogelwelt. Zugleich Mitteilungen des Bundes für Vogelschutz, des Deutschen Bundes für Vogelschutz, des Vereins Jordsand. Red. af Prof., Dr. Carl Hennicke.

45 Aarg. Hæfte 1 og 2.

»Ornithologische Monatsschrift«, hvis Indhold er blandede ornithologiske Artikler, for en væsentlig Del vedrørende Fredning af Fugle, og som tillige er Organ for forskellige Fuglebeskyttelsesforeninger, begynder nu sin femogfyrretyvende Aargang og maa siges at have klaret sig godt gennem Krigsaaene. Papiret er lidt ringere end forhen, Omslaget er gaaet tabt og de — ikke altid lige skønne — farvetrykte Tavler ledsager ikke længere Hæfterne. Men Tidsskriftet fremtræder ligefuldt paa en saadan Maade, at det hævder sin Plads, har endogsaa Raad til at lade Januarhæftet ledsage af 4

Tavler paa krideret Papir, en Flothed, som vi her tillands ikke kunde tænke os at anvende for at fremstille Fodspor af Havmaager i Sandet og en Bærebør, selv om denne indeholder en Havmaagerede. Hæftet indeholder ellers væsentlig Beretning fra »Der Verein Jordsand zur Begründung von Vogelfreistätten an den deutschen Küsten«, med nærmere Beskrivelse af de i det forløbne Aar paa de forskellige Fristeder opnaaede Resultater.

Man skulde synes, at dette Tidsskrift svarede til alt, hvad man kunde forlange af et Organ for de forskellige Foreninger og Forbund til Fuglenes Fredning, og man vilde paa Forhaand ikke tænke sig, at Tiden just var til at udgive nye Tidsskrifter. Man bliver derfor noget forbavset ved at modtage første Hæfte af et helt nyt Tidsskrift, »Zeitschr. f. Vogelschutz«, hvis Formaal for vore Øjne ikke skiller sig væsentlig fra det ældre Tidsskrifts, hvis Format og Udstyr hovedsagelig er det samme som dettes. Efter Indledningsord af Prof. Schillings og Udgiverne følger en Artikel af Hugo Weigold om Helgoland. Det ses heraf, at Kolonien af Lomvier (*Uria troile*) endnu stadig yngler paa Helgoland. Dr. Weigold arbejder ivrigt for at faa Øen gjort til et Fugleagttagelsessted og ønsker tillige Beskyttelse for de Fugle, der flyver mod Fyrtaarnet. Intetsteds i Europa, vel næppe i Verden, dræbes der aarlig saa mange Fugle ved at flyve mod et Fyrtaarn som her. I Holland har man med godt Resultat søgt at hindre dette Masse-mord ved Fyrene ved Opsættelse af en Slags Stiger, paa hvilke Fuglene kan hvile sig. Noget liggende foreslaar Dr. W. for Helgolands Vedkommende. Hæftet indeholder forskellige andre Artikler om Fuglebeskyttelse, desuden Boganmeldelser og Aarsberetning for »Der Bund für Vogelschutz«, hvorom nærmere nedenfor. Man forvirres unægtelig, naar man i 2det Hæfte af »Ornithologische Monatsschrift« læser ganske den samme Beretning, tilsyneladende ogsaa fremtrædende officielt, og kan i høj Grad tiltræde det Opraab til Enighed, som Hans von Boetticher fremsætter i Tidsskriftet ud fra Betragtningen af det urimelige i det store Antal Fuglebeskyttelsesforeninger, væsentlig med samme Maal.

Ser vi nærmere i de to Tidsskrifter paa Beretningerne om de forskellige Foreningers Virksomhed, saa er den Del heraf, som har mest Interesse for os, Oprettelsen af en Række Fuglefristeder ved de tyske Kyster, paa Slesvigs Vestkyst (Jordsand, Norderoog, Albuen paa Sylt), paa Ørækken i Vesterhavet ved Tysklands Nordkyst (Memmert, Langeoog) og paa forskellige Øer langs den tyske Østersøkyst (Poel, Langenwerder, Hiddensøe, Mellum). Øerne eller Dele af dem er forpagtede af Foreningerne for en længere Aarrække og en Opsynsmand ansat i Yngletiden. Bestyrelsesmedlemmer fra de forskellige Foreninger tilser jævnlig Øerne paa denne Tid, der føres nøjagtig Statistik over Tallet af Reder, fotograferes Fugle og Reder og gøres Optegnelser om Fuglelivet og dets Forandringer. Man kan ikke andet end beundre den Iver og Dygtighed, hvormed disse Fristeder er skabt, endda ofte med smaa Midler, tildels ydede af offentlige Institutioner, og man glædes over at se, hvor villigt de forskellige

Søfugle slaar sig ned i store Kolonier paa Fristederne, selv om Fuglelivet næsten var ødelagt, før Øerne frededes.

Krigsaarene har ikke været Fuglefristederne gunstige; nogle af dem har været besatte i militært Øjemed; fra andre har man maattet afgive talrige Æg til Hospitaler og andetsteds, medens en Del af Øerne har lidt haardt under det sidste Aars lovløse Tilstande. Folk rundtom fra er kommen sejlende og har plyndret Rederne; selvfølgelig skulde Opsynsmanden hindre dette, men man vil let forstaa, at en enkelt Mand kan staa magtesløs, naar der et Sted tales om bevæbnede Bander paa 30—60 Mand, der stjal Æggene, et andet Sted om Æggerøvere, der brugte Geværer og Haandgranater. Og til denne ilde Fremfærd fra Menneskers Side er nogle Steder kommen Ødelæggelser fra Naturens Haand; paa Slesvigs Vestkyst herskede i de sidste Dage af Juni 1919 voldsom Storm og Højvande, der fuldstændig ødelagde al Yngel paa Jordsand og Norderoog.

Der er i Beretningen noget, der har ganske særligt Bud til os i Danmark og det er, at nogle af Fuglefristederne efter Genforeningen kommer til at ligge paa dansk Omraade. Det gælder den lille Ø Jordsand Syd for Romø, hvor Fuglene tidligere næsten var udrydede, men hvor der ved Fredningen er kommen et rigt Liv af Havmaager, Terner, Strandkader og Præstekraver, og det gælder den lille Halvø Aarø Kalv ligeoverfor Assens. I Beretningerne findes direkte Udtalelser om, at disse Fristeder nu kommer til Danmark, for Jordsands Vedkommende tillige en Bemærkning om, at den saa vil ligge udenfor den tyske Forenings Virkefelt. Det kan næppe tænkes, at der ikke fra dansk Side skulde fortsættes med Fredningsbestræbelserne paa de nævnte Steder, men der bør handles hurtigt, saa at Fredningen allerede kan begynde i indeværende Foraar.

O. H.